

FEJTÖRŐ

Jelige: Fejtörő az elne sportja.

Rovatvezető: Csiszár József.

Számtani kérdés:

Melyik az a törtszám, a mely $\frac{3}{4}$ lesz, ha számlálóját 6-tal növesztjük és $\frac{1}{2}$ lesz, ha nevezőjét kettővel kisebbítjük?

Földrajzi kérdés:

Mi a neve azon patakknak, a mely az Al-Duna ó-gradinai öblébe folyik?

Történelmi kérdés:

Ki volt az a tiroli szabadsághős, a ki 1808-ban Bajorország ellen fölkelést rendezett s Tirolt visszacserezve az osztrák császár hűségére, 1809-ben a császár nevében kormányozta a tartományt, 1810-ben a francziák elfogták és föbe lötték?

Természetrizai kérdés:

Mi a neve azon növénynek az olajfafélék (oleaceae) rendjéből, a melynek levelei lándzsásak, esomós virágbugája kellemetlen szagú, fehér; bogycái feketék, húsa vörös. Fáját finom sztergályos munkákra, bogycóit borfestésre, szívós vesszőit fonadékul, a cserjét magát pedig kerttésül használják?

Képrejtvény.

Megfejtési határidő május 28.

A 19. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: Az egyik lap, a 4 frt 80 kros az olcsóbb, mert 832 oldal közleményt ad, míg a másik csak 288-at. Ha arányba állítjuk a két lapot, az előbbinek az utóbbihoz mérten 5 frt 80 krosnak kell lenni, tehát az a drágább, a melyiknek az ára 2 frt, mert egy harmadát adja annak, a mit az előbbi ad. Természetes, hogy arra tanácsosabb előfizetni, a melyik drágábbnak látszik, de tetemesen olcsóbb a másikhoz viszonyítva. **Földrajzi kérdés:** Anina, Janina, Planina. **Történelmi kérdés:** Harun-Al Rasid. **Természetrizai kérdés:** A mona majom, Nyugot-Afrikában él.

Helyesen fejtették meg: Aliquander Ödön, Knapp Gusztáv, Grosz Gyula, Havas József, Tomanóczy József, Lányi János, Halmi Gyula, Mikó József, Farkas József, Szuresányi Ninka, Benisch Arthur, Gránitz Géza, Schmid Károly, Kárász Géza, Teesz Lajos, Reiser Sándor, Rippner Dávid, Grossmann Oszkár, Reisz Lipót, Farkas Jivadar, Szécskay Árpád és Dezső, Gayer Gyula, Wollner Ernő, Kurcz Ede, Denk Gusztáv, Herresbacher Dénes, Blum Rezső, Fiedler Kálmán, Bohrandt Lajos.

A könyvjutalmat, Jósika J. «Közlések a külföldről» című kötetet Fiedler Kálmán főgimn. tan. nyerte el Budapesten. (X., Szabóky-utca 40. sz.)

SZERKESZTŐI TELEFON.

M. J. N. Várad. A lapot a vakációban is oda küldik, a hol az illető tartózkodik, csak arra kérjük előfizetőinket, hogy a lap szétküldésére vonatkozó felszólításait ne a szerkesztőségbe, hanem a kiadóhivatalba küldjék, mivel nekünk sok kellemetlenséget szereznek azzal, hogy örökké nekünk inak olyan dologban, a mi nem miránk tartozik. — **M. E.** A munkatársak jutalma igen különböző: a tudósító azonban nem munkatárs. — **H. A.** Szeged. Romy Károly gazdasági tanár és szakíró 1780. szül. Iglón, megh. 1847. Esztergomban, 1813-ban a híres Georgicon tanára, 1816-ban lyceumi igazgató lett, 1828-ban katolikus lett s Rudnay primás Esztergomban a magyar jog és statisztika tanárává tette. — **T. J.** Nagyszentmiklós. 1. A budapesti VIII. ker. országos közép-ipariskola és a kassai állami gépészeti középiskola kiváltságos helyzetiek: velük egyenrangú ily intézet nincsen. 2. Kassai, késmárki, turóc-számartoni felső kereskedelmi iskolák. — **W. Fredrick.** (mért nem Frigyes?) Pozsony. Ajánlkozását elfogadjuk. — **Sch. F.** Pécs. Az önet szintúgy. Kivált a kerékpárverseny pontos és élénk leírását kérjük, a mennyiben ez magyar ifjúsági tornaversenyek első példa a maga nemében. Szeretnénk erről annak idején fényképfelvételt szerezni. A szabadságharczra vonatkozó népköltemények külön kötetben nincsenek összegyűjtve, de minden népköltészeti gyűjteményben találhat ilyeneket fős számmal. — **Picador.** Hazafias költeményeinek ritmusa szépen gördül, nyelve is beválik, ámde hallatlan módon magukon hordják Bajza, Kisfaludy és Kerényi ilyenmü költeményeinek hatását. «A vándor reggelé»-ben semmi sem bizonyítja, hogy a reformáció korában történik. — **Vitakozók.** Győr. Az «Eb ura fakó» szólásmód történelmi nevezetességü; hagyomány szerint a magyar rendek mondták ezt az 1707-iki ónodi országgyűlésen, mikor a Habsburg-házat trónvesztesnek nyilvánították. Bizonyos hetyke dacz patog ebben a szólásban, értelme — vulgárisabb kifejezéssel: «parancsolj a kutyának!» (de nem nekem!) Eendrői Sándor egyik «Kurucznotájá»-ban refrain gyanánt használja:

József császár nem királyunk,
Eb ura fakó!

1631. sz. előzető. Eperjes. «Hunyadi László» csak dráma-törredék: Vörösmarty összes munkáinak 51—52. füzetében foglal helyet. «Czillei és a Hunyadiak» a 32—34. füzetben van: lapunk kiadóhivatalánál megrendelheti a 35 kr. — **Sz. Cs. L.** Csurgó. Annak a kérdésnek csak egytelteleg megoldása lehet: hogy melyik fél javára, az kézenforgó dolog. A kérdés különben a diákok köréből ered, tanuskodván a mi ifjúságunk józan kritikai érzékéről. E tulajdon megvan az ön cikkekéskéjében is, mely azonban a nyomdafestékre még nem érett meg. Egykor még jó bírálatokat fog írhatni.

Gyakran kértük olvasóinkat, hogy a hiányzó számokért ne zaklassák a szerkesztőséget. Annyit minden kis diáknak is kell tudni, hogy a kiadóhivatal küldi a lapot, a szerkesztőség meg újja. Egy-egy szám elmaradása esetén tehát forduljanak a kiadóhivatalhoz, a mely készséggel áll rendelkezésükre.

MAGYAR IRÁSBELI FELADATOK.

Összeállította

Dr. RUPP KORNÉL,
főgymn. tanár.

Mintegy ezer magyar feladatot tartalmaz választokban s kidolgozva.

Ára a 400 oldalra terjedő szép kiállítású munkának 2 forint.

Megrendelhető a Tanulók Lapja szerkesztőségében.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre --- 1 frt 20 kr.	Dr. RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre --- 2 frt 40 kr.	főgymnásiumi tanár.	KIADÓHIVATAL:
Egész évre --- 4 frt 80 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
Megjelenik minden vasárnap.		Kéziratokat nem adunk vissza.

PÜNKÖSD.

(*) Tavasz királynője, szép piros pünkösöd, szeretettel köszöntünk!

Te vagy a szép Május gyöngyvirág koszorús koronája, nyiló rózsáiddal, ékes, illatos virágaidal borítasz be mindent, s napsugaras diadalokosidon vidám, ragyogó arezczal oda varázsolod a mosolyt annak ajkára is, a kinek talán több oka volna könyvet hullatni, mint az élet örömeivel eltöltekezni.

Ha a tél az öreg apó, te az üdeségében és frissességében ragyogó szép királyleány vagy, a kinek hódolatára örömet siet nemesak a gond nélkül élő ifjúság, hanem azok is, a kik az életiskolában sokat tanultak, s a kiknek homlokán barázdát szántott a megpróbáltatások és fájdalmak ekeje.

Úgy képzelek, mintha te volnál a rajongó pogány-kor Flórája, az az életpiros arezú, fenséges homlokú istenasszony, a kinek nyomában virág fakad, mosolyára bimbók feslenek s ruhája egy libbenésétől langyos szellő támad, mely a pitypang virágjának pihés szárait vállára kapja s kaczagva üzi-kergeti, hol le, hol fölhajítva az ingerkedő légi játékban, míg végre egy tövisbokor szikár szárán fennakad.

Te vagy az a diadémós istenasszony, a ki belemarkol virágos kosarába s édes mosolygással szórja üvegházba és a rét selyem fűvére a tarkabarka virágokat, pajzánul keverve a színeket, melyeket igazi művészek festék-keveréke is csak halványan képes utánozni.

Látom kezvedben a gyöngyvirágot s a réti szírontákat, egyet fordulsz s lopva a fű közé dobod;

mi oda rohanunk, te már régen előttünk libegsz a buzavetés közt s utadat az árulkodó buzavirágok haloványkék fejceskéi mutatják.

Utánad sietünk, te egy kis leány ablakán surransz be, s még látjuk ruhádnak egy kis fodrát, de apró eserepeikben édesen bölintő muskátlik mosolyognak felénk, mert tudják, hogy barbár kézzel nem nyulunk utánuk. Hasztalan követünk a házba, te már a kertben vagy, a rózsabimbók mutatják, hogy ott voltál: a thea-rózsa halvány-sárga színe, a Maréchal Niel bibor kelyhe, a Victoria porzellán fehér burkolata a te kaczagásodra, a te mosolyodra születtek...

Rózsáinneppel avatod fel a Tavaszt, a te bájos napsugáros szülődet, s a te kezved varázsa nyitja meg az élet zsilipeit az egész természetben, a mely egyszerre bőségesen árasztja ránk összes szépségeit, melyeket a tél varázsa eddig fogva tartott.

Örülünk, hogy eljöttél közénk, szeretettel sietünk a természet fenséges panorámájába, a mely elmulásról és új életről beszél.

Nem vagyunk többé a szoba bezárt levegőjére kárthatva, nem kell magunkat a természet zordonsága ellen védenünk: boldog vágyakodással sietünk az új életre kelt mindenség ölébe s egy árnyékos fa hűsében zöld bársony terítőre heveredve álmodozhatunk az örömről vagy a fájdalomról, a mi lelkünket eltölti.

Alig néhány hét még, s a mi munkánk is megtermi gyümölcsöt, azt a gyümölcsöt, melynek virágát a tavasz fakasztotta. Vigyázatok, hogy bele ne fészkelje magát a könnyelműség hernyója vagy a hanyagság szele gyümölcsérés előtt le ne rázza!

A "CYNTHIA" HAJÓTÖRÖTTJE.

Írták: Jules Verne és André Laurie.

Átdolgozta Gaal Mózes.

22

— Mi hír Nordenskjöldről?

— San-Franciscóban nem tudnak róla semmi bizonyosat. Mióta itt veszteglünk, beszéltem néhány czethalászszal. Azok azt mondták, hogy egy európai hajó körülbelül kilencz-tíz hónapja ott rekedt a fok nyugati oldalán a jég közé. Azt hiszik, hogy a "Véga" . . .

— Igazán? — kiáltott fel Erik kimondhatatlan örömmel. — S ön nem látta, hogy a szoroson áthaladt azóta?

— Biztosan tudom, hogy nem. Öt hét óta nem ment el egyetlen hajó sem errefelé a nélkül, hogy ne beszélhettem volna a kapitányával.

— Hála Istennek! Nem küzködtünk tehát hiába! . . . Megtaláljuk Nordenskjöldöt!

— Nem ön az egyedüli, a ki őt keresi — felelé a yankee gúnyos mosolylyal. Egy amerikai yacht már megelőzte; három nappal ezelőtt ment erre felé, s Nordenskjöld felől tudakozódott.

— Amerikai yacht? — kérde Erik csodálkozva.

— Úgy van; az *Albatros*, Tudor Brown a kapitánya, Vancouverből jött. Megmondtam neki, a mit tudtam, s nyomban a Szerdze-Kamen-fok felé vette útját.

TIZENHATODIK FEJEZET.

O'Donoghán Patrick eltűnt.

Így hát Tudor Brown megtudta, hogy az *Alaska* irányt változtatott . . .

Eljutott a Behring-szorosba? . . . Minő úton juthatott oda? . . . Csaknem hihetetlen, s ime mégis tény.

Erik e kellemetlen hír hallatára szörnyen megdöbbent, de azért nem szólott róla senkinek. Mindent elkövetett, hogy a szemet minél előbb átrakassa az *Alaskára*, s aztán folytassa az utat a szibériai hegyfok felé.

Másnap szerencsésen elért oda, s megpillantotta a jég közé fagyott "Véga"-t. Hevenyében rakott pallót vezetett a szakadozott jégmezőn keresztül a "Véga" fedélzetére. Az *Alaska* kapitánya és barátai ezen áthaladva siettek honfitársaikhoz, s égtek a vágytól, hogy minél előbb szemtől-szembe láthassák Nordenskjöldöt.

A hajón egy ifjú tudós fogadta őket kitérő örömmel; Nordenskjöld és a többiek épen kirándultak Új-Szibériába, egy-két hét múlva, ha visszatérnek. Aztán elmesélte részletesen, hogy Svédországból elindulva nagyon szerencsés volt az útjuk; a szibériai partvidékhez elérkezve rövid ideig pihenni akartak, hogy aztán nekivágjanak a Behring-szorosnak, midőn egy éjszaka köröskörül befagyott a tenger, s azóta aztán ki sem mozdulhatott a "Véga".

Immár tizedik hónapja vannak ebben a kényserhelyzetben.

Elvégre nem is olyan nagyon borzasztó, mint

a minőnek első tekintetre látszik. Érintkezettek sűrűn a partvidéken lakó bennszülöttekkel, kitanulmányozták a nyelvöket, a vidék egyéb sajátosságait: a földrajzi, ethnográfiai, fizikai és asztronómiai jelenségeket mind alaposan megfigyelték. Ebből a tudománynak mind jelentékeny haszna lesz, s így világért sem kell sajnálkoznunk a miatt, hogy a jégkalkában oly hosszas ideig kellett raboskodnunk. A "Véga" legénysége és a hajón levő tisztek nagyon örültek, hogy honfitársaikat láthatják. Az érdemes Schwaryencrona doktort mindenik ismerte.

A "Véga"-n levők elmesélték, hogy ezelőtt három nappal egy amerikai yacht tulajdonosa, Tudor Brown látogatta meg őket. Egyet-mást elmondott arról, hogy mi történt Európában azóta, hogy a "Véga" elindult tengeri útjára; elmondta, hogy a svédek nagyon aggodtak a "Véga" sorsa miatt, s útnak indították az *Alaskát*. Ez a Tudor Brown Vancouverből jött, a Csendes-óceán felől. Azt mondta, hogy három hónapja vesztegelt ott a yachtjával.

Egyébként önöknek ismerniök kell őt — szólt közbe az ifjú orvos, — töle hallottuk, hogy önökkel együtt indult el az *Alaskán*, hanem Brestben odahagyta önöket, mert kételkedett abban, hogy útjuknak jó vége lesz . . .

Volt alapos oka arra, hogy kételkedjék — felelé komoran Erik.

Aztán Brestből táviratozott a yachtjának, hogy várja őt Vancouverben, a Viktoria-öbölben. Részint hajón, részint vasuton tette meg az utat Liwerpoolból New-Yorkba, s onnan a nevezett kikötőig. Így magyarázta meg, hogy miként érhetett előbb ide, mint az *Alaska*.

Nem mondta meg, hogy mit keres ezen a vidéken? — kérde Bredejord.

Felajánlotta a segítségét s úgy mellesleg tudakozódott valaki felől, a kiről a "Véga" tudósításában megemlékeztem volt. Úgy látszik, különösen ez feküdt a szívében.

Erik és barátai jelentős pillantásokat váltottak.

O'Donoghán Patrick, nemde? . . . Ez volt az a valaki? — kérde Erik.

Úgy van. Ez a név volt a mellére tettovalva, ámbár ő váltig bizonygatja, hogy őt Bowles Jánosnak hívják, s hogy O'Donoghán Patrick egyik barátjának a neve.

Ha szabad kérdenem, itt van még a hajón ez az ember?

Már tizedik hónapja elment tőlünk. Eleinte azt hittük, hogy tolmácsként használhatjuk, de utóbb kiderült, hogy a szamojédek nyelvén csak egy néhány szót tud; különben is a bennszülöttekkel jóformán sehol sem érintkeztünk, mióta Chaborovát elhagytuk. A tolmácsra sem volt tehát semmi szükségünk. No meg az a bizonyos Bowles János, vagyis O'Donoghán Patrick lusta, veszedő és rendetlen ember volt; sok kellemetlenséget okozott a hajó fedélzetén. Örömmel teljesítettük abbéli kívánságát, hogy tegyük őt partra Ljakow szigetén.

— És önök partra szállították őt azon a pusztaszigeten? — kiáltott fel Erik.

— Természetesen! — Azt hittük, hogy mamuth- és elefántesontot fog gyűjteni a nyár folyamán, aztán tél beálltával felkereződik valamelyik czethalász bárkájára, s elmegy Szibériába, hogy eladja azt, a mit összegyűjtött az orosz kereskedőknek.

— Mindezt Tudor Brownnak is elmondották O'Donoghán Patrickról? — kérde Erik.

— El hát! elég messziről jött, hogy őt felkeresse — felelé a fiatal orvos, korántsem sejtve, hogy minő nagy érdeke forog koczán az *Alaska* ifjú kapitányának, midőn ezeket a kérdéseket intézi hozzá.

Azután általános dolgokról beszéltek: a "Véga" útjáról, az eddig tett megfigyelésekről, a tájék sajátosságairól; dícsérték Nordenskjöldöt . . . Az *Alaska* utazói együtt ebédeltek a "Véga" utazóival, aztán meghívták vacsorára vendéglátóikat az *Alaska* fedélzetére, már t. i. azokat, a kik nem voltak szolgálatban.

Hosszas ideig elbeszélgettek hazájukról s e rövid együttlét mindnyájuknak a szívet eltöltötte melegséggel.

Az *Alaska* másnap korán reggel elindult, s egyenesen Ljakow szigete felé vette az útját. Egyik czélját elérte: a "Véga"-t felkereste; a másik czél elérésére törekedett most Erik: O'Donoghán Patrickot kell a föld alól is előteremteni, hogy a titok kiderüljön valahára! Csak Tudor Brown ne jutna előbb nyomába, mert ha ő ebben is megelőzi az *Alaskát*, akkor méltán tarthatnak attól, hogy a titok mindörökre titok marad.

Vajon előbb érkeznek ők Ljakow szigetére, mint Tudor Brown? Aligha. Három nappal előbb indult el, mint ők. Sebaj, csak előre! . . . Csak előre! Hátha az *Albatros* akadályokba ütközött,

valahol megrekedt . . . A míg a reménynek csak egyetlen csillága is biztatja őket, kétségbeesniök nem szabad.

Az időjárás a lehető legenyhébb volt, a tengeren nem halmozódott össze a jég, csaknem egészen szabad volt. Minthogy nyár közepén voltak, bizvást számíthattak arra, hogy legalább tíz hétig nyitva áll előttük az átjáró, s azon keresztül vehetik majd útjokat hazafelé. A szél iránya is szerfelett kedvező volt, így hát jó reménységgel indultak el, hogy a fiatal kapitány tervét megvalósítsák.

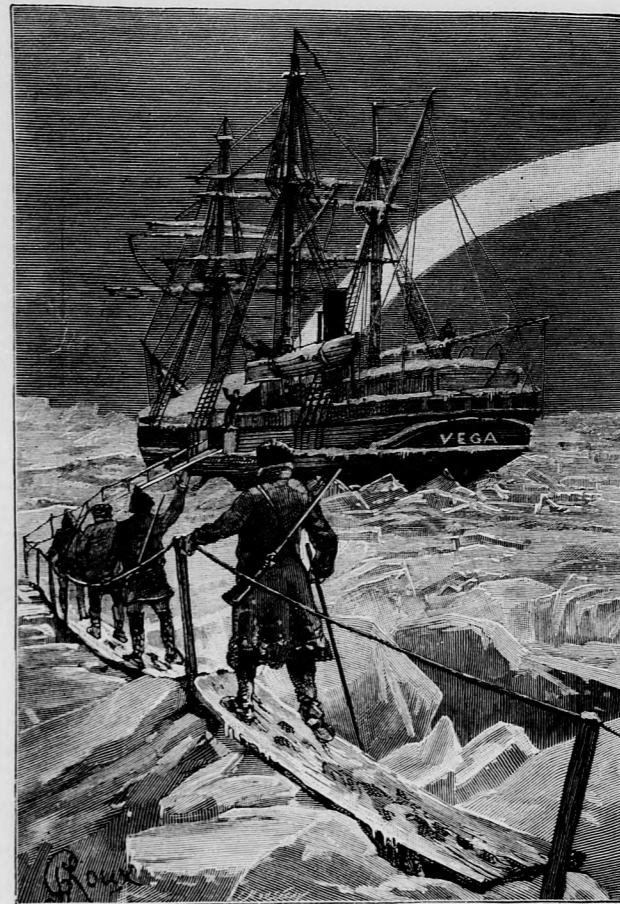
Mintegy tíz napig segítette az *Alaskát* a kedvező délkeleti szél, kimélhették a szemet, s az ép karban levő vitorlák hasznos szolgálatot tettek. Naponta legalább kilencz-tíz mértföldnyi utat tettek meg, azonkívül a szél más irányba hajtotta a jéghegyeket is, e szerint nem kellett félniök, hogy egyikkel vagy másikkal összeütköznek.

A tizenegyedik napon vihar támadt. Sűrű pelyhekben hullott a hó, a szél iránya is váratlanul megváltozott, s az *Alaska* csak lassan haladhatott előre.

Julius 29-dikén a felhőkön áttörtek a nap sugarai, az ég is lassankint kezdett kiderülni, s végre augusztus 2-dikán jelezték, hogy Ljakow szigetéhez közeledik a hajó.

Erik nyomban kiadta a parancsot, hogy a szigetet körül kell hajózni. Mindenekelőtt meg akart győződni arról, vajjon az *Albatros* nem rejtkezik-e a sziget valamelyik révében. Nem volt sehol. Ekkor egy alkalmas helyen leeresztette a horgonyt, ő maga barátjaival egy esonakba szállott, s félórával utóbb partra értek.

Nem hiába választotta Erik a sziget déli részét, hogy ott kössön ki. Úgy okoskodott, hogy O'Donoghán Patrick mindenesetre olyan pontján telepedett le a szigetnek, melyről a tengert folyton szemmel kísérhette, hogy a hajókat láthassa, mert

PALLÓ VEZETETT A "VÉGA"-RA.

hogy nem elefántesontgyűjtés lehetett az igazi célja: azt ugyancsak föl lehet érni észszel.

Ez az ő feltevése csakugyan alaposnak bizonyult. Alig haladtak a part mentén mintegy órányira, egy halmos-völgyes helyen holmi viskóhoz hasonló odút pillantottak meg. Kőből volt összerakva, még pedig nagyon ügyesen, hófehér kővekből . . . legalább így látszott messziről, de bezzeg mennyire esodálkoztak, midőn a halom tetejére felkapaszkodtak, látták, hogy a házikó csupa merő antidiluvialis állatok fehérítő csontjaiból volt ügyesen összerakva. (Folyt. köv.)

A LÉGÁCZIO.

Az ország majd minden szegletében hirdették minapaszentléleknek leküldetését az apostolokra. A keresztény világ pünköstöt ünnepli, s a protestáns felekezetieknél az ünneplés azt is jelenti, hogy megjött a légátus. Iskoláikban nagy jövés-menés van már az ünnepet megelőző napokban. A diákok erősen készülnek a légációbá. Az ama környékhez tartozó egyházközségek, hol az intézet áll, beírnak az iskola igazgatóságához, hogy egy szelid, jó magaviseletű ifjút szívesen fogadnak «ünnepi követül». Ilyen légátust kérő egyháza van például a sárospataki főiskolának harmadfél-száz. Minden ünnepre ennyi légátust és ugyanannyi *szublegátust* — szolga-gyereket — tehát ötszáz embert becsát ki.

A légátus pályájára, az ünnepi követségre rendszeresen előkészül. A főiskola papja előtt imádkozásból és szónoklásból «*próbapapolást*» kell mindenkinek tartani. A diákok, ha azt akarják kérdeni valamelyik társuktól: voltál-e már próbapapoláson? így tudakolják régi műszóval: «futtatál-e már?» A ki nem «*ful*», az nem *eligálhat*, (ünnepi követséget nem viselhet). Hogy aztán mily jó hatással van az ifjaknak előadási képességére és nagyobb közönség előtt való bátor föllépésére az ilyen nyilvános prédikáltatás, az eléggé meglátszik abból, hogy a protestánsok közt többnyire több szónok akad, mint az egyéb felekezetbeliek között. Az *elekezió* (ünnepi választás) az ünnep előtt egy pár nappal történik. A régibb és jobb tanulók elől, az alsóbb osztályúak és rosszabbak hátul eligálnak. Ez az eligálás érdekesen foly le. Rendszerint jókor reggel megy végbe, hogy aztán egész nap folyhasson az «apostolok oszlása». A *szénior* (a legöregebb és legérdemesebb diák) áll egy kathedrában és felolvassa a legelső eligenst, s aztán amaz egyházak nevét, melyek légátust kértek. Az ifjak rendszerint tudják már, hogy hova kell követ s a mint nevüket

olvassák, azonnal kikiáltják a község nevét, a melybe menni akarnak; sőt ez iránt gyakran jóelőre meg is egyeznek egymás közt. A ki olyan községet választ, melynek még nem akadt embere, arra a nyüzsgő szublegátus-sereg (a «*mendikán-sok*») ráordítanak, hogy «kapta!» Ha olyat kér valaki, a melyet már más elvett, erre a viszhang, hogy «nem kapja!» A nagyobb diákok gyakran versben «*eligálnak*», a mi az apróságnak nagyon tetszik. Mikor az eligáltató kikiáltja az illető nevét, ez rögtön ráfujja költői elmésséggel és készséggel:

Gömörmegyében van Putnok,
Ottan legyek én hát «*futnok*».

Mert néha öt, sőt tíz falu tesz egy legációt, s ilyenkor a követnek *fulni* kell egyikből a másikba, hogy mindenütt elvégezhesse az Istentiszteletet: erről a futásról nevezik őket magukat tréfásan «*futnok*»-nak. Akárhányszor megesik, hogy sötétben kénytelen néha prédikálni a légátus, úgy elkésik. Ilyenkor úgy segít magán az élelmes diák, hogy megrövidíti a mondókáját. A harangozó már előre nézi a toronyból: jön-e a diák, s ha látja, azonnal ráhúzza a «gyűlöt». A nép ott zajong az Istenháza körül s türelmesen várja a légátust, kiről gyakran elmondja ezután, hogy «olyan szépen beszélt, hogy nem is értettük». Ha a követ belesül, vagy beleakad beszédébe, vagy a Miatyánkba, akkor azt mondják, hogy «*meglérdelte*». Szóval nagy vigasságok közt így foly le a választás.

Néha hunczutkodnak is és nagy hangon kezdi a diák, hogy: «Kis-Toronya, Nagy-Toronya»: s a helyett, hogy rimet mondana, odaveti: «Megiszom a hegyet!» Nagynevetve veszik magukhoz a fiúk a *pátenst*. (Nyiltlevél, melylyel az igazgató tanártársai nevében is üdvözlöli a légátushívó egyházat s annak minden tagját és beajánlja a küldött ifjút). A vonatot — melyen negyedik osztály nemeletében harmadik osztályba ülnek — harsány éljenzéssel fogadják s így mennek szét az apró «apostolok». Megérkezve, a papnál vagy tanítónál részesülnek szíves fogadtatásban. Azután megezimezik a pátenseket és elhordják, mondván minden házban: «Mint ünnepi követ kívántam tiszteletemet tenni.» — «Szívesen látjuk! Isten hozta!» — feleli a szíves házi nép. Aztán leültetik, kinnálják, kikérdezik: hová való? ki fia? stb. Szóval ismeretséget kötnek és megigérik, hogy ott lesznek a templomban. Ünnep után a légátus, mindig a *szublegátus* kíséretében, megint teszi «*bücsü-tiszteletét*». Ekkor megdicsérik, meg-

köszönik fáradságát s kérik, hogy vegye szívesen azt a «*cesekélységet*», a mit papirosba takarva a kezébe nyomnak. Ez egynehány hatos szokott lenni. Így gyűl össze a szegény légátusoknak húsz, harmincz, negyven, sőt nyolczvan forintjuk is, melyből hazatérve, az egy diligenzia (szorgalom-szak) alatt felgyűlt kontót fizetik ki. Sárospatakra a tanulók így évenként átlag véve kilencz-tizezer forint légációpénzt hoznak be. A legtöbb szegény fiú légációból fedezi kiadásait legnagyobb részben. Nem olyan cesekélység ez tehát, se nem olyan tréfa, mint sokan hinni szeretik. Ilyen légációba néha gazdag fiúk is elmennek, hogy szokjanak a bátorsághoz és ügyességhez; de ezek rendszerint vagy egy szegény fiúnak, vagy jótékony czeúra adják a jövedelmét. A protestánsok főbb iskoláinak száz meg száz növendéke hirdeti országSZerte ma is az «*igéket*», prédikálva a pünkösti ünnep szép jelentőségéről. *Viski Bálint.*

ISTENRŐL.

Mikor édes anyám megtanított rája:
A hatalmas Isten egész világ atyja,
Hogy ő visel gondot az égi madárra,
Az eget, a földet, hogy ő igazgatja:
Gyermeki szívemben szent érzelem támadt,
Imádva tiszteltem új, égi atyámat.
Egyszerű szavakból imámat kötöttem,
Lelkem szárnyán hozzá, az égbe küldöttem.

Milyenek képzeltem ott a mennyszagot?
Oszlopos csarnoknak, felhők tetejébe,
Hová annyi ember nem hiába vágyott —
Hol közelről ragyog a szivárvány képe.
Ha a felhők széle biborszínben égett,
Mosolyogni láttam a nagy mindenséget,
Azt gondoltam ekkor: görögtűzek gyűlnak
Tisztelet jeléül a legnagyobb Úrnak!

Egyik kis pajtásom elköltözött messze . . .
Édes anyám mondta: angyal lett belőle.
Vajjon én belőlem — kérdém — angyal lesz-e?
Vigy ki édes anyám, vigy a temetőbe!
Úgy szeretném látni a szivárványt, napot . . .
De ő nem szólt erre, csak ölébe kapott,
Összeesőkolgatott, könnyei folyának:
Az egész világért oda nem adnának!

Oly nehezen esett, hogy sirva fakadtam,
Hát nekem nem szabad angyallá se lennem?
Hisz az Isten szeret, meg nem ver miatta —
Édes anyám, lelkem! . . . Csak zokogott: nem, nem!
Mit volt hát mit tennem? vele sirtam én is . . .
Azóta kialudt bennem a remény is,
Hogy én még valaha — hideg sirba szállva —
Angyalként repüljek fel a mennyszagba.

Oláh Gábor.

A MAGYAR DIÁKNYELV.

Irta Dobos Károly.

4

- banda**: lumpkompánia. (*Rszbt. s ált.*)
banyik: (vagy bányik v. ö. vakond) bányamérnökök diákneve. (*Selmb.*)
baszúta: ostoba. (Debr. V. ö. Sz. M. Tsz.)
bács: nevelő. (*Bpest.*)
bádogos: (vagy méregkeverő) a fémkohászok vulgója. (*Selmb.*)
bánatszalasztó: a bor tréfás neve. (Debr.)
beaszszekurál: elégtelenre felel. (Debr.)
beaszszekurál: berüg. (*Rszbt. és ált.*)
bebiztosítani: (v. ö. beaszszekurál) elégtelenre felelni. (Debr.)
bebikázik: betanul, bemagol. (*Besztercebánya*)
beczepelni: enni. (*Bpest.*)
becitáltatni: tanár vagy igazgató elé hivatni. (*ált.*)
becs: de jó volna! (*Késmárk*)
becs: a becsületemre rövidített alakja, pl. becs mondom, becsületemre mondom. (*Bpest.*)
bedacizni: szekundát kapni. (*Bpest. ref. főg.*)
becsapni: zálogba tenni. (*ált.*)
becsapni: bemagol, jól megtanul, szóról-szóra betanul. (*ált.*)
becsípni: a fugaló diákot (a ki órák alatt minden ok nélkül kint maradozik) az osztálykönyvbe beírni. (*Késmárk*)
bedarál: bemagol. (*ált.*)
bedradázni: beszekundázni. (*Sz. Fehérvár.*)
bedörrent: részeg lesz. (Debr.)
bedurrant: berüg. (*Selmb. és Debr. s ált.*)
bedutyizni: beszekundázni. (*Késmárk.*)
bedutyizni: karcerbe zárni. (*Ált.*)
befűteni: berügni. (*Ált. Tájszó is. Sz. M. Tsz.*)
befütyülni: berügni. (Debr.)
behajítani: lerészegedni. (Debr.)
bekenni: (smirolni) kártyajátékban szabálytalanul játszani. (*Selmb.*)
beköpni: lerészegedni. (Debr.)
bekvakázni: elégtelenre kapni. (V. ö. tót kvaka. *Selmb.*)
belebősülni: beleszeretni. (Debr., *Selmb. Székelyföldön tájszó is. V. ö. Sz. M. Tsz.*)
belegabalyodni: beleszeretni valakibe. (Debr., *Selmb. és ált.*)
beleválasztott: rosszul eligált, a helységeknek a legatusok közt való kijelölésénél rosszul választott. (Debr.)
belóni: elégtelenre felelni. (v. ö. bedurrant.) (*Rszbt. és ált.*)
bemártani: megbuktatni, pl. Az a kopó megint bemártott. (*Rszbt.*)
bemászni: adósságot csinálni. (*Rszbt.*)
bemondani: följelenteni a diákot, ha valami rossz fát tesz a tűzre. (*Ált.*)
bennhagyni: a billiárd játéknál az ellenfélt a partiban hagyni. (*Rszbt.*)
bennmaradni: osztályt ismételni. (*Rszbt.*)

benyomorít: betanul.
bepalkózik: mohón eszik meg valamit. (*Szolnok.*)
beponál: (szekundára pónál) megbuktat. (*Lőcse és ált.*)
beponál: szekundára feleltetni valakit. (*Riszb.*)
bepüföl: betanul.
berdó: (v. szaty) szemináriumi étel. (*Riszb. és Szombathely.*)
bergjó: sóskaács. (*Z. Eggerszeg.*)
berúgni; elégtelenre felelni. (*Nagy Szeben.*)
berúgni: betanulni. (*Eszterg.*)
beszózni: (vagy megszekundáztatni) elégtelent adni. (*Riszb.*)
beszedni: magolni. (*Riszb.*)
[be]szeszeln: inni. (*Selmb., Debr.*)
beteremteni: betanulni. (*Eszterg.*)
betörni: berúgni. (*Debr.*)
betűcsömör: diákbetegség; az az állapot, mikor a diák nem tud tanulni. (*Jókai. Eppur si mouve.*)
beteg olasz: félig gúnyos, félig szánakozó megszólítás. (*Selmb.*)
betyárleves: melyben kockás tészta van. (*Temv. Szt. Imre intézet.*)
bevergázn: négyesre felelni.
bevégni: jól betanulni. (*Ált.*)
beverklizni: bemagolni. (*Bpest.*)
biblia: (harminczkét levelű) kártya. (*Ált.*)
bicziklista: sánta, biczegő. (*Torda.*)
bika: forint. (*Temv. és több helyen.*)
bika: szekunda. (*Temv. és több helyen.*)
bikk: forint. (*Debr.*)
biku: az osztály Herkulése. (*Riszb.*)
bili: biliárd. (*Debr.*)
bilizni: biliárdozni. (*Selmb.*)
birka: buta. (*Ált.*)
bivajborjú: féleszű. (*Debr.*)
bizirgálni: bántani, bizgatni. (*Selmb.*)
bizi: bizonyítvány. (*Selmb.*)
blatizás: (vagy blattozás) kártyázás. (*Ált.*)
blegyoresz: pálinka. (*Roznyó.*)
blindel: vaktában beszél. (*Selmb.*)
blliccelni: otthon maradni a szekundázástól való félelem miatt (fugálni). (*Temv. és több helyen.*)
blliccelni: hazudni, föllenteni. (*Felvidék és ált.*)
blőkázs: forint. (*Bpest.*)
bochnya: alumneumi kenyér V. ö. tót bochna cipő (*Selmb.*)
borjazni: hányni. (*Riszb.*)
borközi állás: félrészezség. (*Debr.*)
borjú-levél: bizonyítvány. (*Z. Eggerszeg.*)
botanizálni: gyümölcsöt lopni. (*Debr.*)
böde: pedellus. (*Kaposvár, Debr.*)
bögő: forint. (*Debr.*)
bögő: sokszor a diák megszólítása. (*Debr.*)
bögőtakaró: köpönyeg. (*Jókai Csüttrévi krónika.*)
böngészet: könyvválogatás, a könyvosztásnál még megmaradt könyvek közt. (*Sz. Udvarhely.*)
bósz: nagy. (*Ált.*)

brennol: (vagy ellantol) eltűnik. (*Selmb.*)
brennol: jól akar tudni valamit és baklővést csinál. (*Temv.*)
buci: zsemlye. (*Ált.*)
buci: szekunda. (*Győr.*)
brugó: alumniumi kenyér. (*Sz. M. Tiszt. Tájszó is.*)
bongó: kenyér. (*Ált.*)
buckó: I. és II. osztálybeli növendékek (v. ö. pocok, pucor) (*Bpest, Szombathely.*)
buger: szekunda (*Riszb.*), pl. bugert fogtam.
bugerozni: négyesre felelni. (*Riszb.*)
buger: paraszt, megkülönböztetésül a diáktól. (*Temv.*)
(budli), bugyli: fanyelű kés (kanyi, bicska). (*Szolnok. Tájszó is. V. ö. Sz. M. Tiszt., Sz. Fehérvár.*)
bujjbe: a diákkamarák «szabad»-ja. (*Késmárk, Debr.*)
bumszti: elbukás. (*Ált.*)
bunda: szekunda. (*Sz. Udvarhely és több helyen.*)
bundás: újonez, vendég. (*Ált.*) (v. ö. katona műszó *bundás.*)
bunkó: szekunda. (*Sz. Fehérvár.*)
burcli: zsemlye, kenyér. (*Selmecz, Debr.*)
buza: (jeles, rozs; jó, árpa; elégséges, zab; négyes az osztályozásra megállapított többféle tréfás elnevezések egyike.
 (ne) **buzerálni:** bántani. (*Selmecz.*)
büflázni: (biflázni) magolni, szó szerint tanulni. (*Ált.*)
bükk: forint. (*Riszb. s ált. is.*)
Céco: muri, barátságos összejövetel. (*Ált. Tájszó is. V. ö. Sz. M. Tiszt.*)
cécózn: enyelegni. V. ö. eziczázni. (*Riszb.*)
cefet: rongy, diákkáromkodás. (*Ált. Sz. M. Tiszt.*)
cég: baráti szövetkezés, két vagy több diák között. (*Selmb.*)
cékát ütni: a métában egygyel többet ütni az egyik párton, mint a másikon, a mi onnan van, hogy az egyik párton egygyel többen vannak. (*Ált.*)
cibálás: (v. ö. lat. cibus, illetve cibare), mikor egy falu kiélelmezi otthonról küldött étellel (lencse, bab) diákjait. (*Patak. V. ö. «lencsés».*)
cibere: II. prim a kántusban (*Debr. Mult tájszó. V. ö. Sz. M. Tiszt. a korpaczberében is ált.*)
cibere halázs: gyámoltalan, diákgúnynév. (*Szolnok,* tájszó is.
Ciceró: a kollegiumi felügyelő gúnyneve, de nem mintha szónok volna. (*Debr.*)
cigánytészta: lekváros tészta (mert barna színe van) (*Temv. Szt. Imre intézet.*)
cigány: vaskohászok *vulgója* v. ö. öskohász (*Selmb.*)
cigi: cigáró, cigaretta kicsinyítése. (*Debr. Bpest., Selmb.*)
cigizni: cigarettazni. (*U. o.*)
cigoria: (czikoria kávé) görögpótló tanuló. (*Selmb. V. ö. Sz. M. Tiszt. más értelemben.*)
cigóriás pótlék: a kik görögöt nem tanulnak. (*Debr.*)
cincér: (hőszincézér) pedellus. (*Szombathely.*)
cinke: zálogház (v. esapda). (*Késmárk.*)
 (Folytatása következik.)

A szabadságharcz költészete.

A *Tanulók Lapja* számára írta Kúfí Zsigmond.

XII.

Nincsen tán egyetlen költőnk, a kinek lantja egyszer-másszor ne kapna ihletet a szabadságharcz napjaiból, de tartósabb nyomokat és állandó hangulatot nem merítenek belőle. Egyrészt költészetük iránya, másrészt egyéniségük új utakat mutattak nekik és csak az áldozás ünnepi óráiban fordulhattak a nagy harc felé. Az élet realitása kötelességeket szab eléjük, munkát követel s dolgos kezeket az új építéshez, mindmennyi dolgok, melyek a hangulatnak, minden költői alkotás sine qua nonjának, esküdt ellenségei. Meg azután, a mint Tompa költészete fényesen bizonyítja, az állandó hangulat a legnagyobb művészi kifejező erő mellett is egyhangúvá lesz; s a sok költő, a ki ugyanazon tárgyról énekel, felfogásaik különbözőése és egyéniségük elütő volta mellett is, egyazon eredményre jut; lehetlenség elkerülniök, hogy gondolataik és eszméik össze ne találkozzanak, mert hiszen a mozgató ok, mely az egész sornak létet ad, azonos. Épen itt bizonyul be elég csattanósan, hogy a horatiusi elv: «forma dat esse rei» alkalmazásánál nagyon óvatosan kell eljárni, épen az eszmei tartalom jogainak a megóvása szempontjából. Azt a nagy különbséget, a mely Petőfi, Arany, Tompa forradalmi költészetét elválasztja, többi költőinknél nem találjuk. Felfogásuk és egyéniségük minden különbözőése mellett is vannak pontok, a melyeken összetalálkoznak. Mind a három nagy költőnk népies, Gyulai, Szász Károly és Lévay is népiesek, mégis megtaláljuk-e az amazok költészete közt meglevő különbséget itt is? Az irány azonos, a költői egyéniség más, teljesen *eredeti*, s épen azért tudtak egész más formákat teremteni akkor is, mikor ugyanazon tárgyról énekeltek.

Ez s elmékedésemnek már amúgy is megnőtt terjedelme kényszerít, hogy a következőkben lehetőleg rövid legyek, noha sok élvezetről és tanulásgról kell lemondanunk.

Hogy milyen átalakulást vitt végbe a szabadságharcz mindenki lelkében, ennek bizonyosságul, azt hiszem, nem lesz érdektelen felemlíteni, hogy Erdélyi János, a magyar kritikának tán mind máig első embere, komoly író, népköltészetünk kiváló írója és gyűjtője, *Szabad hangok* czímen kis költeményfüzetet ad ki, melyet nem annyira költői szépsége, mint hangjának szilárdsága és

érzületének forradalmi iránya tesz érdekessé, nevezetessé. Vagy ott van Czuczor Gergely, a szelid erkölcsű és békés természetű pap, a magyar nyelv szótárának tudós társszerkesztője, megírja *Riadóját*, a forradalmi költemények egyik leg-tüzeesebbjét, melyben az Istenbe és önmagába vetett bizodalom ékesen szálal meg, átszöve minden izében a lelkesedés és harag izzó színeivel, erőt és kitartást hirdetve refrainjével. S így nincs mit esodálnunk, ha a fiatalok: Gyulai Pál, Szász Károly, Mentovich Ferencz szintén kötetten köszöntik az új korszakot, a *Nemzeti Színelkel*, s lantjuk később is visszatér hozzá, noha a leg-tartósabb babérokat nem e téren szerezték.

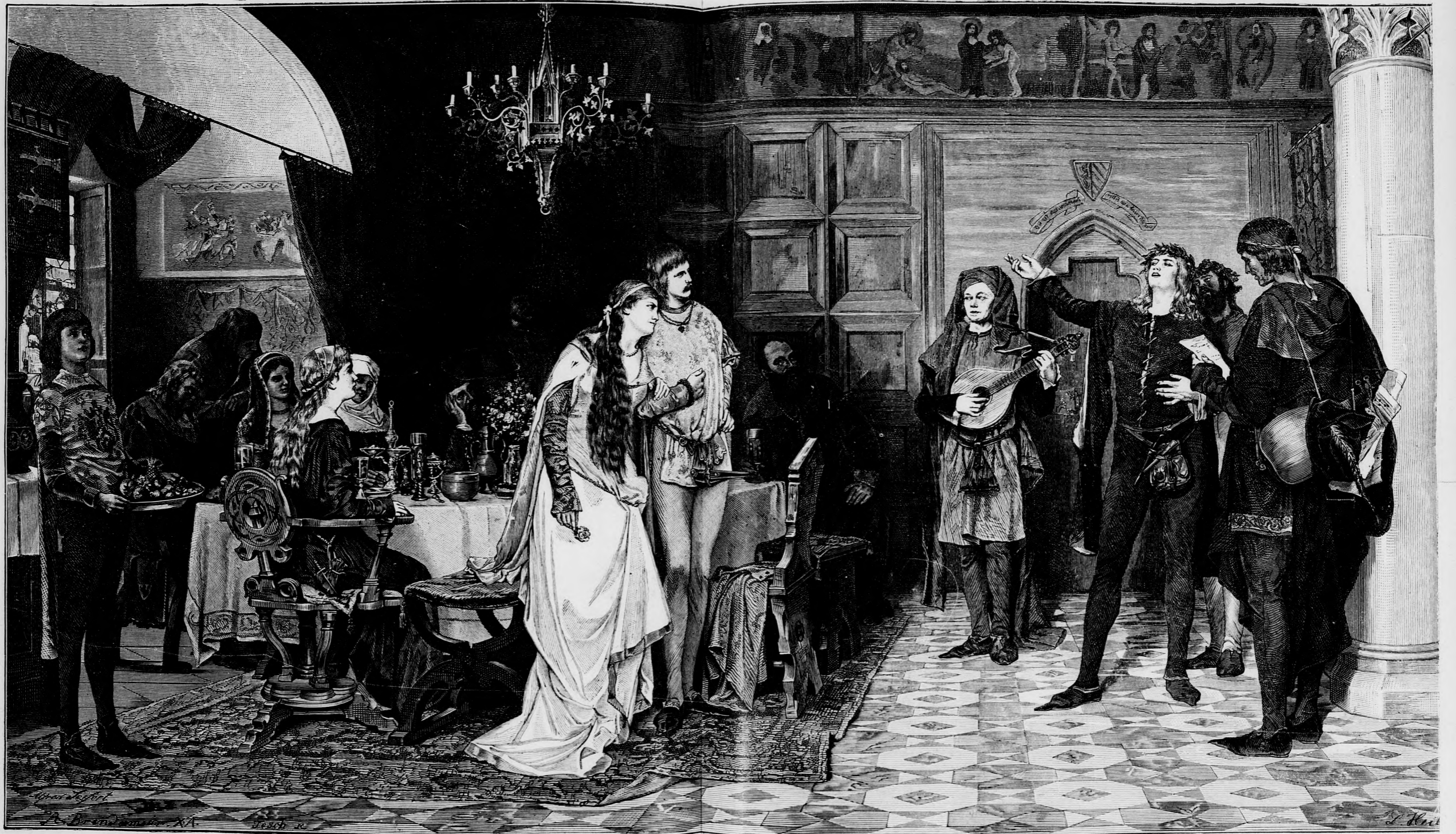
Gyulai Pál e nemű költeményei közül a legismertebb és a maga megragadó közvetlenségében tán a legszebb is a *Hadnagy uram* című, a mely drámai szerkezetével és hangjának őszinteségével a Petőfi módjára emlékeztet, tömören és jellemzően, igazi népies felfogással fejezi ki a honvédek hősiességét és önfeláldozását. Forradalmi költészetének többi jelesebb alkotásai nagyobbára az óda és elégia hangján tartvák. A nemzeti eszmét és művészi czélt a legszebb összhangban a *Horatius olvasásakor* tünteti fel, melynek borongó hangulata ép úgy talál Gyulai költői egyéniségének végső elemeihez, mint a korszakéhoz. Nemes egyszerűsége sokkal kifejezőbb, mint a nagyhangú puffogatások egész serege. Milyen sokat mond s még többet sejtet e szűkszavú sora:

Nekünk is ott van Philipp mezője,
Hol annyi sok, hol minden elveszett.

Vagy mennyire lelkünkhez szól *Ne hozd a bort* című rövid dala, melynek a pointje azonban emlékeztet Arany János *Szilveszter éjjelen-jének* a csattanójára. Egész más hangnemből szól a *Hazám*, melynek szenvedélyes hangja azt mutatja, hogy a küzdelem hevében született, és a Heine ismeretes dalának talpraesett fordítása:

Úgy megszűkül a német ruhám
Nevét ha hallom a magyarnak.

Igazi, nagyobb szabású művészi rajzát a forradalom utáni idők hangulatának — negative ugyan — regényében: *Egy régi udvarház utolsó gazdája* adta; a pusztuló házban nem volt nehéz ráismerni a hazára, s Radnóthy Elek azt a veszésnek induló osztályt ábrázolta, a mely ha a fejlődésben mindig nem is járt lefelől, de a leg-erősebb gát volt mindenkoron a nemzetiséget elsöpréssel fenyegető áradások ellen. Az elnémetesedett leány, a ki apját hűtlenül elhagyja, mert

KÖZÉPKORI VANDOR-DALOSOK.

többre becsüli a fényességben hivalkodó idegent, mint az egyszerű, de századok megszentelte hazait, nem volt-e jól talált képe a magyarság egy kiesiny töredékének, mely a zsarnok hódító zsoldjába szegődött, de becselenségét sem pompa, sem idő el nem takarhatja soha? S a fiú, ki távol az apai háztól, idegenben katonáskodva halt el, s az öreg szolga, kinek utolsó gondolata is jóságos ura volt, az utolsó táblabíró, mind megannyi művészi alak s hatalmas támadás az abszolutizmus ellen, sokkal hatalmasabb, mint az az egy-két satirikus vonás, melylyel a közigazgatást és katonaságot jellemzi. Ennek kivitele a Jókai varázstollára várt, a Gyulai regényének a legfőbb szépsége abban a csendes melancholiában, a lassú elmulás rajzában van, a mely belelopózik szívünkbe s könyvet sajtol ki szemünkből. Kisebb mértékben ugyan, de határozottan a nagy Kemény szellemében fogant ez a munka — a legnagyobb dicséretnek közül való, mit regényíróról el lehet mondani. A ki igazán megérti a mestert, tanítványa, hivatott tanítványa is lesz!

Szász Károly mint utász-hadnagy végig küzdött a forradalmat, részt vett nem egy csatában, dicső küzdelemben s így benyomásai is közvetlenebbek lévén, visszaemlékezéseink jobban rajta van a realizmus bélyege. A tábor tüze mellett el-elbeszélgetnek a hős honvédek, szólván a dicsőséges diadalokról, csak neki nincs még mire emlékeznie s azért énekl

Úgy irigylem a hőst, a boldogot!

S megszáll a fájdalom... De nem, de nem!

Még nines kivá minden! Nem sokára

Jó nap, hogy én is büszkén kérhetem:

Emlékszel-e még a csatára?

S az a gondolat, a dicsőséges nemzeti halál gondolata, a mely tán Vörösmartynál nyert legpregnansabb kifejezést, s majd minden költőnk-nél ilyen vagy amolyan alakban, de fellép, Szász Károly lantján is talál hangot, ha nem is egészen újat, de erővel teljeset bizonyára. A honfi bánatának mélysége inspirálja és teszi olyan bánatossá *A bujdosók hajóját*, a melynek utasait a régi hazához csak egy fájó emlék, az újhoz hosszú jövőnek átka köti. A költemény méltó versenytársa Tompa gyönyörű levelének, a tárgy és hangulat közössége is rokonítja őket. *A Perzsa ének* a szenvedély és elkeseredés hangján szólal meg, oly erővel, a mely igazán meglep. (S itt nem fojthatom el, hogy inter paranthésim meg ne jegyezzem, hogy milyen élvezetet és igazán költői élvezetet nyújt Szász Károly eredeti versei-

nek az olvasása s annál szükségesebbek tartom ennek fölemlítését, mert irodalmunk e régi és igazán érdemes munkásának eredeti költeményeiről valami kicsinyítő felfogás van terjedőben; nagyon sokan szeretik Szász Károlyt, a *költő* ellenében kijátszani Szász Károlyt, a *műfordítót*.) Szász Károly költészetét a forradalom heve megmélyíti, komolyabbá, de egyúttal szebbé is teszi: költői gondolatvilága egy nagy s jelentős gondolattal bővült, a haza szeretetével, a mely meg volt ugyan előbb is benne, de tisztultabb alakban s tudatosabb formában csak a nagy vihar közepette tünt fel s hűtelen hozzá nem is lett.

(Folyt. köv.)

KÖZÉPKORI VÁNDOR-DALOSOK.

Képtünköz.

Az emberi társadalomnak a műveltség minden fokán megvoltak a maga zengő madarai, kiknek szívéből dal fakadt, ifjak érzelméről, hősök dicsőségéről. Az angol-szász *bárdok* ma is élnek dalaikban; Skandinávia népe csaknem egészen *skaldokból* állott, kiktől nevét is vette. Priscus rhetor megőrzé emléket Attila dalosainak és zenészeinek, kik az ő örök dicsőségét zengték magasztaló énekekben; s a troubadourok Franciaországban, a Minnesängerek Németországban nagy szerepet vittek a művelődés terjesztése körül. S a magyarok történetében elég nyomot találunk arra, hogy minálunk is, már a bevándorlás ideje óta voltak költők — *igriczek, regősök* — kik a királyok és főurak lakomáinál saját szerzeményű dalaikat saját szerzeményű zene-kisérettel adták elő. Tinódi Sebestyén és Ilosvai Selymes Péter ma is tipikus alakjai a hegedősök korának és énekeinek, melyeket egyik főúr udvarából a másikba zarándokolva adtak elő és Tinódi dallamai igen becses hagyományai a magyar zeneköltészetnek.

Tinódihoz hasonló vándordalosi Németországnak is voltak már az évezred első századaiban. Vándorolniok kellett, mint az énekes madaraknak, hogy megélhessenek. Nem volt még akkor nyomda és nem ismerték még a költői tiszteletdíjakat. Magas urak bőkezűségére valának utalva s bizony nem mindenütt fogadták őket egyenlő szívességgel. Küzdeniök kellett a gondokkal, nélkülözésekkel, akárcsak a mai vándorszínészeknek. A középkor legjelesebb lantos költője, Walther von der Vogelweide előkelő lény és finom modora ellenére, egész életén át szegénységgel küzdött s mintegy dicsekvéskép említi fel,

hogy ő különb többi sorsosainál, mert sohase fogadott el az uraságoktól — viselt ruhát.

Voltak azonban ama kor dalosai között hatalmas, gazdag urak is, s ezek természetesen nem voltak «vándorok», kiket a szükség hajtotta bolyongásra. De azért mégis Minnesängerek voltak ők, mivel a lyrai dal főtárgyát minden időben a szerelem (Minne) tette, s így a német költészet első virágzása korának (1200—1300) majd minden dalköltőjét Minnesängernek, dalát Minne-liednek nevezték. Dalaik a tavaszról, a madarak énekéről, az ideál szépségéről, a nők erényességéről és a boldogságról szólanak. Sokan közülök Isten dicsőségéről zengenek s buzdítják honfitársaikat a mahomedánok ellen, a szent sir oltalmára. Ama kor két legjelesebb lantosa, Hagenai Reimár és a már említett Walther maguk is részt vettek a keresztes háborúkban.

Képünk is Hagenai Reimárt tünteti föl, a mint éppen Diethart gróf lovagvárában tesz látogatást. Midőn az úri vendégségnek vége lőn, s már a csemegét tálták, beléptek a vándordalososok a terembe, hol a fiatal háziúr és szép ifjú neje kegyesen fogadják. A vár úrnője ábrándos dalt akar hallani. Reimár a vándordalososok módjára egy szép ifjúval kísérteté magát útjaiban s mivel az ő hangja már nem volt eléggé lágy és zengzetes érzelmes dalok zengésére, az ifjúval adata elő dalait. Maga elővett egy papirtekereset, néhány halk szót váltott kísérőivel s az ifjú megzendíté tiszta, csengő hangját, melyet a mester és másik társa csak csendes dúdolással kísért, míg a társaság negyedik tagja a lantot pengette. A «garzon» (garçon-fiú, itt dalosfiú) gyönyörű, rózsás arca, vállaira hullámosan leomló aranyhaja érdekesen ellenkezett Reimárnak komor, a gondoktól már redősödni kezdő ábrázatával és szürkülő hajával. Az ifjú daltok átszellemülve zengte énekét, melyet az ifjú úri pár egymáshoz simulva, elmerengve hallgatott. Aztán következtek a többi dalok, melyeket mély csendben, áhitattal hallgatott a vendégsereg és végül tetszenyilatkozataival és ajándékaival halmozta el a kis művészesapatot.

Seifert művészi esete gondos korhűséggel és minden részében jellemzetesen festette meg ezt a jelenetet. A széparcú, lelkes dalosfiú, az írásába tekintő és a dalt halkán kísérő mester, a várúr hozzásimuló ifjú nejevel, s valamennyi alak, a gyümölcsös tálezával megállott s mintegy helyéhez szegzett apródot sem véve ki, mind jellemzőleg tüntetik föl a dal hatásának hatalmát.

ÉRETTSÉGI SZERZŐDÉS.

Az érettségi vizsgálatot kísérő mozgalomnak talán legszebb, legköltőibb momentumuma az, mikor az intézetnek búcsút mondó ifjak megállapodnak abban, hogy bizonyos idő (rendszerint 10 év) múlva találkoznak egymással, konstatálni, kiből-kiből mit formált az élet. E megállapodást írásba foglalva, kinyomtatva szét szokták osztogatni egymás közt, mint hathatós emlékeztető jelet. Ama reményben, hogy kedves olvasóink hasznát fogják venni, *szereződési mintát* állítottunk össze ez alkalomra és egész terjedelmében itt közöljük szövegét:

Mi, kiket a barátság szent érzelme, egy nemes cél felé való vállvetett törekedés, a jó erkölcs, hazaszeretet és tudományok útján haladás együvé font, az 1898-ik év _____ napján, azon esztendőben, midőn az érettségi vizsgálatot megállottuk, becsületszónkkal kötelezzük magunkat, hogy *tíz év múlva*, azaz

1908

_____ik napján

_____ városában összejövünk és e napot, mint reánk nézve örökké emlékeztető és drágát, megüljük.

Ezen alkalomra diszelnökünkkel választjuk szeretett tanárunkat, _____ urat.

1. Az összehívást azon társunk eszközli, ki a megjelölt évben _____ városában tartózkodik, hirlapi úton és magánlevélben emlékeztetvén a társakat fogadalmukra.

2. Ha valakinek anyagi viszonyai nem engednék meg az utazást vagy részvételt, forduljon az összehívóhoz, ki a kért összeget köteles kezeihez juttatni. Ezt azután a társak neki visszatérítik, kiki a részes részben.

3. Ha valakit a részvételben leküzdhetetlen akadály gátol, tartozik magát levélben kimenteni.

4. Az összejövetel napján első kötelességünknek ismerjük hajdani, nemes buzgalomú oktatóinkat fölkeresni, hogy nekik üdvözlötünket és mély hálánkat tolmácsoljuk. Ez után a helybeli templomban háláadó «Te Deum»-mal hódolunk az egék urának.

5. Az összehívótól előzetesen kiszemelt helyiségben kedélyes társas lakomához (banketthez) ülünk, melynek költségeit közösen fedezzük.

6. A tagok igen megtisztelik a társaságot, ha esetleg családjukat is magukkal hozzák.

7. Ha valamelyikünket időközben netán elszóli-totta a könyörtelen halál, érte gyászoló istentiszteletet tartatunk.

Mindezen pontokat nevének sajátkezü aláírásával erősítjük meg.

Kelt _____ 1898 _____ hó _____-ik napján.

A diszelnök aláírása.

A társak aláírásai.

Sátrába lép Hadúr.

HÚN-MONDÁK.

A «Tanulók Lapja» számára írta Gaal Mózes.

Hadúr végezése.

Így történt, nem máskép, a mint elmesélem.

Sátrában ült Hadúr, időtlen időknél nagy ura az égből. Sátorát övezte milljom ezer csillag, halvány arcú hold, Hadúr szép leánya. Mennyköveit mostan kegygyel pihentette, melytől ha leontja, reszket a föld sarka, megrendül az ember.

Űl vala sátrában hadak ura Isten, hószakála omlott, mint egy ezüst folyam, boltozatos melle széles mezejére. Homlokát fölszántá nagy gondok ekéje. Tünődve tekint le a mennyboltozatnak ketté vált kárpitján a pihenő földre, mérhetlen magasból aczélszeme belát szivek, agyak titkos redőibe.

Elrejtve előtte nem marad egy porszem, gonosz szándék bűvő férgé el nem bűvik; vágynak ő felmér magas értelemmel; tetszik emberagnak tisztos ő szándéka, s gyönyörködik minden nemes, bátor tettben.

Húnok népe felett örökös szemébe titkos öröm lángja csap fel, a mint nézi pihenő Etelét aranyos sátrában. Rajta megnyugtatja mély tüzi szemét, s ilyen váltja szóra erős akaratját:

— Kedvem telik benne, mert nagyra kelendő. Hétszer újult meg az elsiető század, hétszer váltott már lombot az agg erdő s még hétszer szakadt meg tél bilincse, hogy én Nimród egy fiának, a szöke Húnornak népét ide hoztam. Hóst kerestem közöttük, de nagyot, nagyobbbat minden halandónál, kire a kerek föld vár, hogy őt uralja. Ekkép van beróva örök idők óta a

Világ fájára. Tamadott hős, nem egy, de sok már azóta, kedvem tellett bennök, meg is jutalmaztam emberölő harezban véres diadallal, de kit kiválasztasz, magamnak jegyeztek, kinek derekára Isten kardját fűzzem s az Isten kardjával, «Isten ostorá»-val félelmissé tegyem, nem akadt még egy is... Etelét állítom méltónak e kardra, neki adom, birja. Legszebb hüvelyébe leszen e kard illő, csipeje megbirja, keze megsuhintja, s merre vág e karddal: övé az egész föld. Álmodj, hadd álmodjon, Hadúr küldte álmodj, s a míg ezt álmodja, derekára fűzőm... Hadúr akarátja teljesedjék.

Így szólt, s fénylő hadszekerébe, melynek aranyküllői, mint lángkéve sugári csillogtak az éjben, szélparipát fog be, még pediglen kettőt, ostorát suhintja, mely zúgattyúképen fölveri az éjnek sirtölti nyugalját. Mennyboltozat dörög, a mint lefelé száll Hadak nagy Istene a hetedik égből, hol reszket csillagok milljom ezere és elsápad a hold ezüstös karéja.

Halandó hallhatja, de őt meg nem látja.

Etele álmodja Hadúr-küldte álmodj és a míg álmodja, sátrába lép Hadúr, derekára köti titkos betűs kardját.

És a mint jött vala szélragadta hadiszekerén, úgy távozott el Hadúr.

Végzését megtette, akarátja volt ez, s Hadúr akarátja szab határt időnek, méri ki a levegő végtelen országát; vizek omló habját fel is feltámasztja, le is leapasztja; jónak jót, rossznak is ő adja a rosszat.

Így akará, így lett.

A KERÉKPÁR ŐSI ALAKJA.

Öt esztendővel ezelőtt a német kerékpár-szövetkezet emlékszobrot állított fel Karlsruhe-ban *Drais von Sauerbrunn* bárónak, a badeni nagyhercegség erdőmesterének (1785—1851), ki a mai biciklit föltalálta.

Mint csaknem minden más találmánynál, itt is érvényesül azonban a régi elv, hogy «semmi sem új a nap alatt». Már régen gondolkoztak arról, miként lehetne a lovakat nélkülözhetővé tenni s önmaguktól mozgó kocsikat létesíteni. Ilyen automobil kocsik szerkezete, mint a mellékelt rajzokból látható, hátsó részében feltűnően hasonlított a mai kerékpárokhoz.

Rajzaink egy 1762-ben Nürnbergben megjelent érdekes könyvben jelentek meg eredetileg. A könyv czíme: «*Natürliches Zauberbuch, oder neu eröffnete Spielplatz rarer Künste*». (Természetes bűvészkönyv, vagyis ritka műfogások újból feltárt gyűjteménye.) Ez a vaskos, közel 800 lapra terjedő kötet mintegy 400 különféle játékot, ritkaságot és bűvészetet ír le, melyek közül néhány még ma, a technika nagy fejlődése ellenére is, érdemes a figyelemre s a 140—142-ik lapon az akkori bicikliről egy Ozanam nevű írónak «*Mathematische Ergötzlichkeiten*» (Matematikai érdekességek) czimű munkája után így beszél:

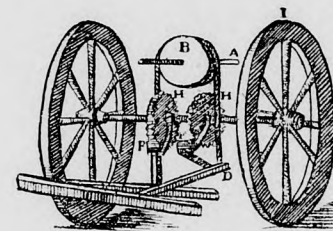
«A magától járó kocsinál a két első kis kerék tengelye körül mozog, mint minden más kocsinál, de a hátsó nagy kerekek, *AB* és *CD* egy közös tengelyre (*EF*) vannak erősítve, úgy, hogy csak ez hozhatja őket mozgásba és ezzel együtt kényszerülnek megállapodni. Ennek a közös *EF* tengelynek közepén van egy erős és zárt henger (*GH*) s közvetlen azon a mérlegkarika (*IK*), melynek fogai a hengerbe illenek, hogy azt s ezek által a nagy kerekeket megindítsa. A mozgást egy a karika közepén keresztülmenő függőleges rúd (*LM*) eszközli, melynek felső vége a forgatás eszközlése végett fogantyúval (*NOI*) van ellátva. Ezt a fogantyút forgatva, a henger s ez által a hátsó kerekek is mozgásba jönnek, s így a kocsi előre haladhat a nélkül, hogy lovak húznák. A közös tengely (*EF*) a kocsi belsejében van, úgy, hogy belülről lehessen forgatni.

«Párisban néhány év óta már gyakran lehet látni ily, a mellékelt képen bemutatott kocsit (carosse vagy chaisse), melyen hátul áll a kocsis, hogy azt folytonosan mozgásba hozza két kis kerék segédelmével, melyek hátul egy ládikóban vannak a két hátsó nagy kerék között a kocsi tengelyén (itt *AB*) megerősítve.

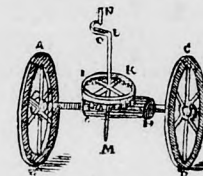
«A mellékelt képen jól lehet látni ennek a mozgató eszköznek szerkezetét. *AA* az a henger, mely mindkét végén a kocsi hátsó részén levő szekrényhez van erősítve. *B* az a fadarab, mely körül a kötelet tekerik, mely a kocsis lába által hajtott rudakat (*CD*) összeköti. *E* az a fadarab, mely a szekrényt tartalmazza és a két rudat nyomja, úgy, hogy azok folytonosan le és fel

mozognak a végeikhez kötött kötélen (*AC*, *AD*) közvetítésével. *FF* két vashorog, mely által a kerekek (*HH*) tengelyük körül mozognak s egyúttal a nagy kerekeket (*JJ*) is ide erősítik.

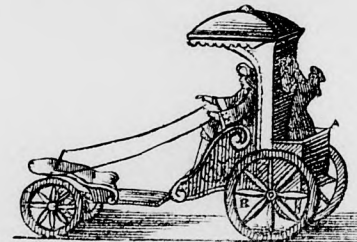
«Most, midőn a szerkezetet a legvilágosabban megmagyaráztam — írja Ozanam — remélem, mindenki könnyen megértheti, hogy midőn az inas egyik lábát a másik után a *C* és *D* pontokra teszi, a két kerék egyikének mozgásba kell jönnie. Ha például a *C* rúdra lép, az lesüllyed, míg a *D* rúd emelkedik s ez által a karika s vele együtt a tengely és a két nagy kerék mozgásba jön. Ha azután rálép a *D* rúdra, súlyával azt lenyomja, akkor a *C* rúd emelkedik fel, s ez is

A hajtó készülék szerkezete.

A kocsi hátsó kerekének szerkezete.

Magától járó kocsi.

forgásba hozza a kereket s így a mozgás folytatódik.

«Könnyen megérthető, hogy midőn a két hátsó kerék így mozog, ezek a két elől levő kis kereket is mozgásba hozzák s ezek folyvást egyenesen haladnának előre, ha a kocsiban levő úr a gyeplőszerű kötéllal, melyek kezeügyében vannak, nem irányítaná a mozgást.»

Az ős kerékpár tehát lényegileg abban különbözött a jelenlegitől, hogy a hajtás az irányítástól egészen el volt különítve. Mert hogy a hajtást az úr helyett a szolga végezte, az orgonataposók mintájára, az oly külsőség, mely a régi párisi kerékpár szerkezetéhez nem tartozott s az irányítás nehézségétől eltekintve, már a régi szerkezetű gépen is lehetett volna előre menni, kocsi

és első kerék nélkül. Tény tehát, hogy a kerék-pár nem egészen új találmány s lényegét már a múlt században ismerték. Mivel azonban a mai aczélrugók helyett akkor igen kezdetleges eszközöket használtak, a találmány csak kuriózum maradt, nem fejlődött, talán azért is, mert drága mulatság lehetett.

IRODALOM.

Zichy Antal, hazai tudományosságunk egyik legkiválóbb alakja, a jeles író és politikus e hó 19-én, hetvennégy éves korában meghalt. Már a negyvennyolc előtti időkben tagja volt az országgyűlésnek és a szabadságharcban tiszteletreméltó szerepet játszott. A kiegyezés korában Deák lelkes munkatársává szegődött és hírlapi cikkei meg rópiratai nagyban hozzájárultak a helyzet tisztázásához. Tudományos és írói működése nagyon sokoldalú; minden téren fényes tehetségről és buzgalomról tanuskodik. Sokat foglalkozott az angol közjoggal és történelemmel: megírta Anglia történetét a forradalomig és a forradalom történetét, lefordította Macaulay hallhatatlan munkáját, megírta Széchenyi István gróf életét (1897), kiadta annak munkáit és levelezését. Jeles értekezést írt a szónoklatról, melylyel akadémiai székét foglalta el. Költői erejéről bizonykodik három angol tárgyú tragédiája, melyek közül «Cromwell» elnyerte a Teleki-díjat, továbbá Horatius satírának és Lessing «Bölcs Náthán»-jának mintaszerű átültetése. Elbeszélései az «Olcso Könyvtár» egyik kötetében vannak összegyűjtve. Mint műbíró szintén nevet vívott ki magának. Hunfalvy Pál halála óta az Akadémia első osztályának elnöke volt. Lapunk jövő számának egy közleménye Zichy Antal emlékét szolgálja: egy kevésbé ismert elbeszélése alapján mint mély érzelmű, szeretetreméltó humorú író mutatjuk be az ifjúságnak. Csak oly puritán szellemű, szép-lelkű férfi képes iskolai emlékeit ily módon fölleveníteni, mint Zichy Antal! A megboldogultban Zichy Mihály, a világhírű festőművész testvérbátyját gyászolja.

VEGYESEK.

Fényképezés a sötétben. A katód sugarak megismerése óta sok olyan dolog vált lehetővé, amelyre azelőtt gondolni is alig mertek. Német tudós találta fel ugyanis a módját, mint lehet a koromsötétségben is fényképfelvételeket eszközölni. *Zeuger* tanár, a föltaláló ezt írja az érdekes újításról: Ha a fénylő színű lemezt sötét kamrában rövid ideig ép úgy exponáljuk, mint a rendes fényképlemezt és azután száraz lemezzel hozzuk összeköttetésbe, homályos kép tűnik elő, mely éjjeli holdképekhez hasonlít. Fontos elvről van itt szó, mert ha tényleg igaz, hogy sötétben felvételeket teljesíthetünk, akkor már csak egyszerű technikai kérdés, hogy oly lemezeket készítsenek, amelyek a negatív és így a pozitív kép is egészen tiszta legyen. *Zeuger* egyébiránt már 10 év óta foglalkozik ezzel a

kérdéssel. Egyszer a párisi akadémiaának is jelentést tett, de a tudósok kétkedőleg fogadták a hírt. Most azonban, hogy a katód sugarakat fölfedezték, nagyobb bizalommal néznek *Zeuger* találmánya elé.

A rossz fog már annyira elszaporodott, hogy némely statisztikus állítása szerint 80 ember közül csak egynek van átlag teljesen egészséges foga. Az Egyesült-Államokban magában 17,000 fogorvos él, kik évenként egy tonna aranyat használnak föl s körülbelül négy millió hamis fogat készítenek. Ezüsthöz s platinához legalább ötször annyi vándorol az amerikaiak fogába, mint aranyból, úgy, hogy ha ez tovább is így tart, eljőhet az az idő, midőn az arany és ezüst-péNZ nagy részét az elhunytak fogáival fogják eltemetni.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

A «Tanulók Lapja» Arany-ünnepe. Újlag fölszólítjuk a fővárosi középiskolák lelkes diákságát: *gyülekeztek mentül nagyobb számban jun. 8-ikán délután Arany János szobra előtt tartandó ünnepségünkre*, a mikor a löcsei ifjaknak branyiszközi fenyelelekből kötött koszorúját beszédek és szavalmányok kíséretében elhelyezzük «Toldi» költőjének szobrán. A részleteket idejekorán tudatjuk az intézetek tanulósaival. Kedves ifjak! Bízunk lelkesedétekben és hazafias érdeklődétekben, bízunk abban, hogy érzitek, miképp ez alkalommal az egész magyar ifjúság szeméi felétek fordulnak és ez alapon *mindnyáján* jelen lesztek, hogy ünnepünk *tényleg a magyar ifjúság ünnepévé* avassátok!

Tornaversenyek. Pünkösdi idején négy helyre rajzik tornaversenyre a középiskolák népe: *Aradra* (nagyvárad, debreceni, nagyszabonyi tankerületek intézetei), *Szabadtúra* (szegedi, budapesti és budapest-vidéki kerületek), *Szatmár* (kassai, besztarcsányi és kolozsvári kerületek). Ezek közül a *szabadtúrai* tornaversenyre a következő vidéki intézetek jelentkeztek: kunfélegyházi m. kir. állami tanítóképző 32 tanuló, halasi ev. ref. főgimnázium 40 tanuló, szegedi magyar kir. állami főreáliskola 28 tanuló, budapesti V. ker. állami főreáliskola 50 tanuló, budapesti VII. ker. állami főgimnázium 36 tanuló, budapesti ev. ref. főgimnázium 45 tanuló, budapesti II. ker. állami főreáliskola, újvidéki ker. magyar főgimnázium 34 tanuló, zombori állami főgimnázium 39 tanuló, szegedi kir. tanítóképző 32 tanuló, bajai magyar kir. állami tanítóképző 48 tanuló. Utólag veszszük hírül, hogy a *soproni* tornaverseny — hol a győri, pozsonyi és székesfehérvári tankerületek diákságának kellett volna versenyre szállnia — bizonytalan időre felfüggesztetett, mivelhogy a felszólított 57 intézet közül csak hét jelentkezett. Mindenesetre sajnálatraméltó lanyhaság ez, határozott csorba az ifjúság reputációján, melyet mentül előbb ki kell köszörszteni.

A László-főgimnázium matinéje. Jól sikerült kis ünnepség folyt le vasárnap délelőtt a hold-utcai intézet falai közt. Annak «Deák Ferencz»-önképzőköre rendezte azt, évszázó alkalmatossággal gyant. Válogatott úri közönség hallgatta végig, tapssal nem fukarkodva, az ünnepélyt, melynek kedves családi jellege volt. Hölgyek számosan jelentek meg, köztük László igazgatónak kedves szép neje, kit ékes bokrétaival leptek meg a figyelmes ifjak. Boieldieu «Fehér asszony»-ának nyitányával, e régi operának mézédés részletével, kezdte az ifjúsági zenekar, zongorán Rada Géza és Komáromy Zoltán VII. oszt. tanulók, harmó-

niumon Medgyesy József kísérték. Knapp Lajos élénk derűtséget keltett, elszavalván a «*Matiné előtt*» című monológot, mely lapunk utján gyors népszerűségre vergődött az ifjúság közt. Komáromy Zoltán valóban fényes technikával játszotta zongorán Liszt Ferencnek nehéz «Rigoletto-paraphrasis»-át. Soós László magairta «Hazafelé» című elbeszélést olvasott föl. Most Maasburg Kornél báró magyar népdalokat adott elő czimbalmon, az ifjúsági zenekarral együttesen, ugyanó elszavalta Goethe «Sünger»-jét. Tetszést aratott Soós László és Németh Pál VII. oszt. tanulók fuvola-kettőse, valamint a «*Szép Ilonka*» melodráma előadása, mely a matiné legszebb pontjává emelkedett. Antal Mihály érzéssel és kifejező arczjátékkal szavalta a «liliomhullás» megható történetét és Komáromy Zoltán méltó kísérettel adta az Abrányi Kornél zenéjét. Utolsó pont egy induló volt. A zenekar készütsége rávall a vezető tanárra: Készmárky Árpádra, a jőnevű zeneszerzőre. A matinén képviselve volt lapunk szerkesztőse is, mely lehetőleg közvetlenül kívánja figyelemmel kísérni az ifjúság törekvéseit.

Aranyeső hullott, hulldogált a dicsőségre szomjas műzsafira az utóbbi hetekben, derűre-borúra. Mindenféle önképzőköri zárógyűlések mentek végbe, melyek tudvalevőleg a pályázatok eredményének kihirdetésével és a jutalmak kiosztásával kapcsolatosak. Csőtül hullott a körmöczi a *pécsi kath. főgimnázium* önképzőkörében, hol bőséges számmal tüztek ki tételeket. A pécsi Nemzeti Kaszinó két aranyát Jeszenszky Mihály VIII. oszt. tan. vitte el «Széchenyi István grófnak a társulati élet fejlesztése körül kifejtett eszméi és munkássága» értekezésével, míg a második díj Kohner Antal VII. oszt. tanuló lett. A kör két aranyas művelődéstörténeti tételénél Habermann Antal jutalmazták «A magyar renaissance» című tanulmányáért. A történelmi tételnél Rihmer Oszkár VIII. oszt. tanuló győzött; az «Új földesúr» fejtegetésével Gruber Győző VII. oszt. tan. nyert. Mint legjobb értekező Bitter Károly VII. oszt. tan., mint legjobb bíráló Jeszenszky Mihály VIII. o. t., mint legjobb szavalók Járányi János és Gombos Lajos, mint legszorgalmasabb szavaló Hannig Odón lettek kitüntetve. Az önképzőkört Zalai Mihály tanár vezette nagy odaadással. — A *löcsei főreáliskola* «Arany»-körében a legtöbb díjat Friedländer Mór VIII. o. tan. nyerte, jelesen a kör 25 éves jubileumára írt ódájával, epigrammjával, költői elbeszéléssel; «Szigligeti Ede mint népszínműró» és «Párhuzam Széchenyi és Kossuth közt» című értekezésével. Macsik Andor VIII. o. tan. «A légnymóról» szóló természettani értekezése és a «Haragról» írt lélektani képe fejében kapott jutalmakat; Breier Elemér VII. oszt. tan. fizikai díjat nyert. A kör érdekes versenyszavallással rekesztette be ez idei tevékenységét.

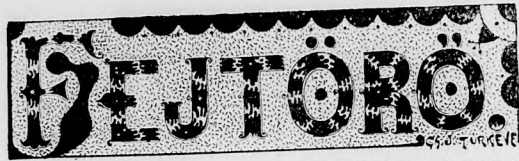
Tanulmányutak. A nevelésnél fontos szerepet játszik az ismeretek gyűjtésére nézve a szemlélet, a közvetlen tapasztalat. Ugyanazért a közoktatásügyi kormány nagy súlyt helyez arra, hogy az iskolák növendékei ismereteik bővítése végett tanulmányi kirándulásokat s utazásokat tegyenek. Ennek kívánt eleget tenni a beregszászi állami gimnázium tanári testülete, midőn e hét folyamán, szerdán, folyó hó 18-án társas kirándulást rendezett az intézet növendékei számára a tanári testület tagjainak vezetésével mellett Munkácsra, a munkácsi várba, Podheringbe és a frigyeshalvi vashámorba, melyen a gimnáziumi ifjúság köréből számosan jelentkeztek. Az indulás reggel hat óraker történt kocsikon, hazajövetel este

kilencz óraker. — *Geológiai kirándulásra* indult a budai hegyekbe e hó 17-én a *székesfehérvári* főreál hetedik osztálya, Bakos János tanár vezetése alatt. A hegyi tanulmányút végeztével betértek Budapestre s megsemlélték a muzeum ásványtárát, geológiai és paleontológiai osztályát. Dr. Krenner József egyetemi rendes tanár és dr. Zimányi Károly magántanár itt igen érdekes és tanulságos magyarázatokkal szolgáltak a fehérvári ifjaknak. — A *veszprémi* főgimnázium IV. osztályának növendékei e hó 14-én Laczkó Dezső tanár vezetése alatt geológiai kirándulást tettek Várpalotára. Az ifjak megsemlélték az ottani szénbányaműveket, alapos tájékozódást szerezvén a bányászás módjáról, az üzemről. A társaságot Zichy Vladimír gróf, mint gazda nagy előzékenységgel kalauzolta. Megmutatta kastélyának ritkaságait is s aztán magyaros vendégszeretettel szívesen látta ebédre az egész társaságot. — *Archeológiai tanulmányút* tervez a *pozsonyi* kir. állami főreálisk. V. oszt. Theisz tanár ír vezetése alatt. A Németóvár közelében fekvő *Carnuntum* római város maradványait fogják megsemlélni. Örömmel látjuk a főreáliskolai tanulókat a humanizmus szolgálatában.

Szép iskolai ünneppel ülte meg a székesfővárosi II. kerületi felső kereskedelmi iskola Péter János igazgató úrnak névnapját. Az üdvözlő beszédet Czametzler László mondotta; Speckner Ede Váradinak Kun Lászlótól melodramatizált «Petőfi a Hortobágyon» című költeményét szavalta; Jakobovics Árpád Gabányinak egy monológjával kacagattatta meg a közönséget; Stekl Ernő érczes hangon énekelt melabús kurucznotákat; az intézet zenészei Dancla-symphoniát és Raff-cavatimát játszottak, a daloskör pedig nagy tetszés mellett énekelt. Egy dolog szúrta csak szemünket az ünnepség választékos műsorában: az, hogy a szereplők csaknem egytől-egyig *idegen nyelvet viselnek*. Erről utóvégre nem tehetnek a derek ifjak; ám a jövőben hihetőleg rajta lesznek, hogy tősgyökeres magyarságukat jóhangzású magyar nével tetézzék és ilyképen a II. kerületi kereskedelmi ünnepségeink szép képét ezzel is szebbítsék.

A kolozsvári róm. kath. főgimnázium önképzőköre május 15-ikén tartotta zárógyűlését, mely méltó volt a kör ez esztendőben kifejtett munkásságához. A tárgysorozat minden alkatrészt magában foglalt, mi egy iskolai ünnepséget érdekessé és élénkké tesz. Vörös Akos önképzőköri elnök beszédet mondott, Ruzska István, a «*Hajnal*» főszerkesztője (ifjúsági lap, az egyetlen a félegyházi «*Előre*» mellett, melyet diákok szerkesztenek) jelentést tett a kör ez idei működéséről és a jutalmakat kiosztották. Horváth Emil báró VII. o. t. Kiss József «Roboz Agnes»-ét, Lengyel Boldizsár VII. oszt. t. Coppée «Hajótörés»-ét, Ince Sándor VII. o. tan. Móra Istvánnak «Minden napra» cz. költeményét szavalta. Szépen játszottak zongorán Szöllősy Gábor VIII. o. tan. (magyar népdalokat) és Papp Alajos VI. oszt. tan., a ki Csiky Zoltán «Fauszt-fantázia» hegedűjátékát kísérte. A program egyik legfényesebb pontja «A holt költő szerelme» melodráma volt, melyet Magyar Sándor VIII. oszt. tan. szavalt, Szöllősy Gábor pedig zongorán kísért. Szép sikert aratott a daliskola válogatott énekszámaival. Berce Ede nagy imakarát, Kúdy Gyulának két férfias harcnotáját, népdal-egyveleget és a Rákóczi-indulót zengte el még precizitással.

Gyász. *Neumann Ferencz*, a budapesti VI. kerületi állami főreál V. osztályának tanulója, május hó 15-én elhunyt. Nyugodjék békében!

Jelige: Fejtörő az elme sportja.

Rovatvezető: Csiszár József.

Számítási kérdés:

Egy libatársaság uszkált a tavon. Egy szomszédbeli liba így szólt hozzájuk: «Jó napot száz ludak!» A többi liba így felelt: «Nem vagyunk mi száz, hanem ha még négyszer ennyien, meg fél ennyien lennénk, mint a hányan most vagyunk s ha te is hozzánk csatlakoznál, akkor volnánk százán.» Hányan voltak?

Földrajzi kérdés:

Melyik kis helység az Arva megyében, mely egy nagy uradalom középpontja s a mely uradalom osztatlan birtoka a Thurzó-vérségnek, az 1616-ban elhunyt gróf Thurzó György nádor leányági örökösének? A helység az árvai várhegy alján épült; maga a vár hazánk legjobb karban lévő régi várainak egyike.

Történelmi kérdés:

Melyik hún vezér az a Zömény nemzetségből, a ki a nemzeti mondák szerint Keve és Béla testvéreivel, az Erd nemzetségbeli Attilával, Révával és Budával és a Torda nemzetségbeli Kádárral együtt a Duna mentén tanyázó húnok vezérévé választott? A hét vezér a húnokat a Duna-Tisza közti vidékre vezetve, a rómaiakkal a Tárnok-völgyben és Cesumaurnál megütközött; az utóbbi csatában Béla, Réva és a kérdéses vezér 40,000 vitézüikkel elesetek.

Természettudományi kérdés:

Mi a neve az erdei tyúkok családjába tartozó azon madárnak, a melynek esüdjé tollas, ujjai szélesek; szeme felett félhordalakkú csupasz hely van; szárnya rövid; erdőben, különösen hegyek között él; eledelei bogycok, rügyek, magvak és fiatal hajtások; sűrű bokrok között szeret tartózkodni.

Megfejtési határidő június 4.

A 20. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: 15 és 56, vagy 55 és 16. Földrajzi kérdés: Aussa. Történelmi kérdés: Königrätz. Természettudományi kérdés: Farkas (lupus), Képrejtvény: A halál nyugalom.

Helyesen fejtették meg: Kelemen Imre, Tronner Rezső, Reisz Lipót, Ladányi Dezső, Grossmann Oszkár, Benedek István, Vermes Pál, Plosvay István, Pálmay Gyula, Böhm Gyula, Kiszely Géza, Gáyer Gyula, Höfle Győző, Füzéressy Bálint, Duresinszky István, Lukhaub Gyula, Malártsík György, Blum Rezső, Beck István és Pál, Stern Béla, Weisz Hugó, Szegedi névtelen, Farkas Tivadár, Gránitz Géza, Jakab János, Buzáth Jenő, Bátori Oszkár, Gstettner Henrik, Finály Árpád, Hirschler Károly, Rutschek Ágoston, Gábrriel Ferencz, Lányi János, Gombos Jenő, Kirchner Gyula, Kárász Géza, Rosenberg Ignác, Weisz Ernő, Gerstlauer Albert, Hegedűs Tibor, Havas Gyula, Nikolényi István, Kutlik Félix, Hofmann testvérek, Goldberger Ödön, Rácz Győző, Pataky Lajos, Fischer Ernő, Gárdonyi Ernő, Hajós Jenő, Schlesinger Ferencz, Hübner János, Irojkó Imre, Henszler Aladár, Horváth Dezső, Krumm Ödön, Reiser Sándor, Wechsler József, Bárdos Brunó, Jurenák Géza, Knapp Gusztáv, Denk Gusztáv, Török Andor, Kozserán Gergely, Herrerbacher Dénes, Ladomérzsky Adolf, Mikó József, Tarsol Lajos, Tenner Pál, Blumen-schein Henrik, Szécskay Árpád és Dezső, Bayer Károly,

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDAJA.

Schmied Károly, Tomanóczy József, Jakab Gyula, Kurecz Ede, Jakab János, Halmi Gyula, Morvay Imre, Péter Károly, Miróczky Árpád, Szilárd Andor, Popper Ábrahám, Trummer Árpád, Wollner Ernő, Bohrandt Lajos, Lichtenstern Béla, Teesz Lajos, Öry Lajos, Kurimay Mihály, Hodács Ágost, Rosenfeld Richárd, Halpen Jenő, Balog Imre, Farmasy Antal, Eisler József és Alfréd, Alliquander Ödön, Wagner Rezső, Bleszits Ferencz, Fiedler Kálmán, Grosz Gyula, Puskás Endre, Pély Károly, Buzás Győző, Grimm Aladár, Pickler Gerő, Szeremley Cs. Lőránd, Schwarcz Dávid, Osztróvsky József és Antal, Körtvélyessy Dezső és Zoltán, Kállai Béla, Princez Sándor, Klein Ernő, Wittmann György.

A kitűzött könyvjutalmat Kisfaludy Sándor: Regék a magyar előidőkől (két kötet vászonkötésben), Kozserán Gergely polgári iskolai tanuló nyerte el Nagy-Szent-Miklóson.

SZERKESZTŐI TELEFON.

W. Gy. Szeged. A négy polgári után mehet kereskedelmi akadémiába és közép-kereskedelmi iskolába. Négy polgárral a megfelelő szakvizsgák letévése után lehet a kezelési szakon és pénzügyi szolgálatban irnok, irodatiszt, irodavezető 300—1200 frt fizetéssel. — R. D. Nagyvárad. A budapesti műegyetemen reggel 7-től este 7-ig folyton vannak előadások. — 1788. sz. előfizető. A budapesti tornaversenyen 25 métert. — Somogyi.

1. Magántanulásra Toussaint-Langenscheidt leveleit ajánlhatjuk leginkább. A kértett ötnyelvű szótár bizony nem igen használható sikeresen. 2. Azon okoskodás, mikép «Tündér Ilona» a «Tyndarido Helenas»-ból származnék, annak az etimológizáló sportnak egy furcsa terméke, mely a mi Décs városunk nevét oman eredeti, hogy ott a mi őseink háromszor «deus»-t kiáltottak! 3. A kértett téma alkalmas a kidolgozásra. — M. J. «A vén vár» című költeményét szép nyelv és könnyed verselés tüntetik ki; de érdemül csakies ezeket jelölhetjük meg, mert gondolatai, képei és általában az egész leírás kaptaszerűek. Azt hisszük, zöng maga még jobb dolgokat is. — 1610. sz. előfizető. Kassa. Bizonyára csak a névazonosság tette. Az illető a múlt évben volt előfizető, így került a 2. számba. Hogy most is járattja-e a lapot, azt a kiadóhivatal tudná megmondani. — St. J. Rózsahegy. Az aradi, kolozsvári és budapesti Róser-féle kereskedelmi akadémiák internátusokkal vannak egybekapcsolva. Felső-Lövön a tanítási nyelv magyar-német. Higanytól megmarat aranygyűrűjét most már amúgy kell viselnie. Elégédjék meg azzal a tudattal, hogy csak a színe ezüst. — B. T. Eperjes. Kérdéseivel forduljon Lappert Antal hirdaprodájához. (Budapest, Váci-körút.) K. B. Rousseau «Emil»-jét Füredi Ignác, Hugo Victor «1793.» című regényét Huszár Imre fordította magyarra. Antikváriusnál rendelve, jutányosan megkaphatja mindkettőt. — R. K. Szeged. Köszönetét tolmácsoltuk Fortuna istenasszonynak, ki azt izeni önnök: legyen lapunknak buzgó híve, mit azzal bizonyíthat, hogy mentül több új hívet toboroz zászlónk alá. — H. J. Löse. Anyagbalmaz miatt maradt ki. — Hü előfizető. Forduljon Meichsner Vittorio tanuló-íjűhöz Fiumébe: ő bizonyára szívesen közli önnel fordítását egész terjedelmében.

MAGYAR IRÁSBELI FELADATOK.

Osszeállította

Dr. RUPP KORNÉL,
főgymn. tanár.

Mintegy ezer magyar feladatot tartalmaz vázlatokban s kidolgozva.

Ára a 400 oldalra terjedő szép kiállítású munkának 2 forint.

Megrendelhető a Tanulók Lapja szerkesztőségében.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁBAK:	SZERKESZTI	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre ... 1 frt 20 kr.	Dr. RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre ... 2 frt 40 kr.	főgymnásiumi tanár.	KIADÓHIVATAL:
Egész évre ... 4 frt 80 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
Megjelenik minden vasárnap.		Kéziratokat nem adunk vissza.

ELÁZOTT REMÉNYEK.

(*) Előttem van egyik kis deáknak a levele. Nem tudom, a könyvei, vagy az eső esőppjei hullottak-e rája, mert az irás elmosódott.

Lehet, hogy a könyvei esőppentek rá, mert a tartalma szomorú. Hogyan is lehetne más, mikor arról panaszkodik, hogy minden szép reményüket, összes álmaikat elmosta az eső.

Engem czáfogat keserűségében, engem, a ki oly szépek, kedvesnek, ideálisnak írtam le legutóbbi cikkemben a pünkösödöt, s rajtam tölti ki a boszuját, a miért ez a szép, ez a dicsőített Flóra istenszszony oly csúful tönkretette az ő tornaversenyük programját, a miért összes dicsőségük elázott, mert nem volt szép idő, mert nem volt jó verseny-pálya, a hol kitehetett volna magáért a versenyezni összegyűlt ifjúság.

Értem én ezt a nagy keserűséget, szívem édes magzata, s ha te tudnád, hogy pünkösöd reggelén, mikor fölébredtem s a csöndesen szitaló esőt látam, felsőhajtottam: «Oda a tornaverseny, oda a dicsőség, szegény, szegény diákjaim!» — bizonyára jó barátodnak tartanál.

Tudom én nagyon jól, hogy ti hónapok óta készültetek erre a napra, tudom, hogy mennyit kunyoráltatok otthon, míg kedves szülőitek beleegyeztek abba, hogy elmehessetek a nagy útra, a tornaversenyre, ahonnan — úgy ígértétek, hogy — arany vagy legalább is ezüst éremmel és sok dicsőséggel jöttök vissza; de ki tehet arról, hogy az égboltozaton a párak összegyülekeztek s mert nagyon súlyosak lettek, hát esőcsepp alakjában visszahullottak a földre?

Nemcsak a ti aggodalmaitok volt nagy, hanem a ti kedves szülőiteké is. Hogyan keseregtek, hogy ebben a csúnya őszi időben megfáztok a

vékony tornaruhában, betegséget hoztok haza s most, a vizsgák előtt majd ágyba kerültek!

Elmosta a zápor a ti örömeteket, elmosta egy szép nap felejthetetlennek vélt reményeit, mert sem nem parádézhattatok, sem nem szórakozhattatok, sem magatokért ki nem tehetted. Ott kellett dideregve megvonni magokat szállásaitokon, unalomtól és boszuságtól körülveve.

Az a néhány kaczer napsugár, a mely veletek egy időre kötekedett, csak bántott benneteket. Mert ti nem ilyen pünkösödöt vártatok, ti nem azért indultatok olyan nagy útra, hogy ott, abban az idegen városban szobában maradjatok, hanem azért, hogy ti becsületet szereztek a ti intézeteteknek, magatoknak, meg kedves hozzátok tartozóitoknak. S mindennek útját állotta a rossz idő, az én általam rajongóan dicsőített híres piros pünkösöd!

Nyugodjatok bele, édes véreim, nem segíthetett ezen senki ember fia. Így tetszett ezt rendelni a böles Mindenhatónak. Nekünk illik aqua mente tolerare, a mit a Gondviselés reánk mér. Ilyen érzés dült a hatalmas Augustus római császárbán is, — mint most tibennetek — mikor a megrendelt vadászati kirándulást, a mely szépek, kellemesnek, dicsőnek ígérkezett, elmosta egy épen olyan csendes eső, mint most a tiéteket. Dühös volt a világ ura, minden izma reszketett a haragtól, mert kedves multságát egy «szemtelen eső» el merte rontani, de megnyugodott a híres «Sic vos non vobis» költőjének e sorain:

Nocte pluit tota, redeunt spectacula mane:
Divisum imperium cum Jove Cæsar habet.

Lesz még szép idő, lesz még tornaverseny is jövőre! Most még egy verseny van hátra, az examen. Kívánom, hogy az én türelmetlen tudósítómra s valamennyitekre a júniusi szép nap derűje ragyogjon s ez a verseny fényesen sikerüljön.